

K R O N I K A

Jubileusz 70 rocznicy urodzin Profesora Jerzego Svobody

Jiří Svoboda jest długoletnim profesorem Uniwersytetu Ostrawskiego, wybitnym historykiem literatury, krytykiem literackim i publicystą. Urodził się 19 stycznia 1931 r. w Místku. Maturę uzyskał w Akademii Handlowej we Frýdku, następnie podjął studia na Wydziale Filozoficznym Uniwersytetu Palackiego w Olomouci na kierunku bohemistyka i filozofia. Wcześniej, jak podaje Vladimír Justl, „próbował bibliotekoznawstwa w Pradze”, skąd bardzo szybko odszedł. Po studiach rozpoczął pracę w charakterze nauczyciela szkoły średniej, gdzie pracował do roku 1960. W tym też roku został wykładowcą w Katedrze Literatury Czeskiej Instytutu Pedagogicznego w Ostrawie, który został przekształcony w 1964 r. w Wydział Pedagogiczny (Pedagogická fakulta v Ostravě). Natomiast już w roku 1968 obronił pracę doktorską, w wyniku czego uzyskał tytuł doktora nauk humanistycznych, a w 1980 r. habilitował się na FF MU w Brnie. W roku 1988 został mianowany profesorem literatury czeskiej.

W trakcie studiów Jiří Svoboda poświęcał się przede wszystkim literaturze czeskiej XX wieku. Pracę dyplomową napisał na temat *Satyryk Jiří Haussmann (Satirik Jiří Haussmann)*, którą później opublikował w czasopiśmie naukowym „Acta Filozofické fakulty UP w Olomouci”. Następnie rozpoczął badania nad literaturą okresu międzywojennego, w wyniku czego powstała monografia pt. *Pokolenie i program (Generace a program)*, w której autor poddaje analizie manifesty programowe grupy poetyckiej Devětsil i omawia poezję proletariacką. Sporo czasu w tym okresie prof. Svoboda poświęcił swojej pasji, jaką była poezja Jaroslava Seiferta, o której spod jego ręki wyszło kilka studiów analitycznych.

Wówczas Jubilat skierował swoją uwagę także ku literaturze na Śląsku i w północno-wschodnich Morawach. Początkowo powstawały pojedyncze artykuły, np. poświęcone twórczości L. Třaneckiego czy V. Martínka, które pojawiały się na łamach znaczących czasopism morawskich i śląskich (np. w „Śląskim zborníku”, „Červeným kvěcie”, w czasopismach Wydziału Filozoficznego w Ostrawie oraz Muzeum Śląskiego). W okresie późniejszym zaś Jubilat opisał literaturę regionalną na Śląsku i w rejonie ostrawskim w dziele noszącym tytuł *Twórczość i region. Siedem wyjątków o literaturze w rejonie ostrawskim (Tvorba a region. Sedm kapitol o literatuře na Ostravsku)*. W nim analizuje twórczość P. Bezruča, V. Martínka, L. Třaneckiego, K. Dvořáka, L. Hořkiej i J. Strnadla. W roku 1982,

powstała praca monograficzna, poprzedzona wieloma artykułami, pt. *Vojtěch Martínek, życie i dzieło (Vojtěch Martínek, život a dílo)*. W książce tej śledzi twórczość pisarza w kontekście literatury czeskiej XX wieku.

Zainteresowania Jiřego Svobody czeskim Noblistą, jak również życiem literackim w dwudziestowiecznych Czechach, zaowocowały wydaniem studiów *Śladami twórczości (Ve stopách tvorby)*, obejmujących rozważania na temat twórczości m.in. J. Seiferta, V. Zavady, J. Strnadla, L. Hořkiej i innych, a także pisarzy *stricte* morawskich, takich jak J. Mazač czy D. Cvek.

W przeciągu ostatnich kilku lat Jiří Svoboda zajął się przebadaniem warsztatu twórczego czeskich pisarzy. Problem ten opisał w jednej z ostatnich swoich książek pt. *Horyzont twórczości. Wyjątki z literatury czeskiej (Z obzoru tvorby. Kapitoly z české literatury)*, wydanej z 1999 roku. Znajdziemy w niej rozważania zarówno w szerszym kontekście teoretycznym, jak i u poszczególnych autorów: B. Němcovej, J. Nerudy, P. Bezruča czy J. Seiferta.

Również długoletnie zainteresowania tradycjami kulturalnymi regionu wydały swój kolejny owoc, studium pt. *Tradycje literackie na Śląsku i w północnych Morawach w wieku XIX i XX (Literární tradice ve Slezsku a na severní Moravě v 19. a 20. století)*.

Oprócz prac badawczych historycznoliterackich Jiří Svoboda związany jest także z działalnością edytorską. Przygotował do druku dzieła wielu pisarzy czeskich (zwłaszcza regionu śląskiego i morawskiego), np. K. Dvořáčka, L. Hořkiej, V. Martínka i innych. Ponadto Jubilat ma zasługi na polu artystycznym, w Jego domowym archiwum można znaleźć poezję, prozę wierszowaną, aforyzmy, jak też rysunki okolicznościowe. Wszystkie one zasługują na publikację. Miejmy nadzieję, że niedługo doczekamy się tego.

Działalność profesora Jiřego Svobody nie ogranicza się tylko do pracy naukowej. Jest znany również ze swej pracy pedagogicznej, którą się zajmuje już od roku 1960. Opracował wiele skryptów uniwersyteckich, jak np. *Przegląd nowszej historii literatury słowackiej (Přehled novějších dějin slovenské literatury)*, a także innych publikacji skierowanych do uczniów szkół średnich, np. o J. Čepie, M. Kunderze, M. Šiktancu, L. Klímie, T. G. Masaryku etc.

Należy jeszcze dodać, że dzięki stanowczym wysiłkom naszego Jubilata na Wydziale Filozoficznym Uniwersytetu Ostrawskiego powstał Instytut Studiów Regionalnych, którego kierowanie powierzono właśnie Jemu. Ta młoda jednostka organizacyjna może się pochwalić się już pierwszymi sukcesami. W ubiegłym roku zorganizowała konferencję naukową poświęconą regionalizmowi i wydała tom artykułów pokonferencyjnych.

Anna Zura

Čtyřicet pět let pražské Letní školy slovanských studií

Události v Československu v roce 1989 se odrazily i v zájmu cizinců o studium českého jazyka, o poznávání české kultury, historie i současnosti. V posledních letech jsme proto zaznamenali zvýšený zájem o studium českého jazyka v mnoha zemích celého světa. Bez nadsázky tak můžeme konstatovat, že v současnosti se čeština nachází přibližně na třetím místě v pomyslném žebříčku zájmu o studium slovanských jazyků na zahraničních univerzitách – hned za ruštinou a polštinou. Této skutečnosti odpovídá i zájem ze strany zahraničních bohemistů o letní prázdninové kursy českého jazyka, české literatury, kultury a historie, které již tradičně pořádají z pověření Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy České republiky některé české univerzity.

Nejdelší tradici mají tyto kursy na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze. V době od 27. července 2001 do 24. srpna 2001 se zde konal již XLV. běh Letní školy slovanských studií (dále LŠSS), který pro zahraniční zájemce o studium českého jazyka, literatury, kultury a historie uspořádal Ústav bohemistických studií.

V roce 1948 se obrátil na vedení Filozofické fakulty UK tehdejší ředitel Slovanského ústavu prof. Albert Pražák s výzvou, aby Filozofická fakulta ve spolupráci se Slovanským ústavem uspořádala letní kurs českého jazyka, české literatury a historie – Letní školu slovanských studií. A tak se v Praze uskutečnil první běh této školy. V roce 1949 se konal běh druhý, ale v následujících letech se z politických a ideologických důvodů LŠSS konat nemohla. Pověstná železná opona mezinárodnímu setkávání bohemistů z různých zemí zabránila. Změna nastala až koncem padesátých let. „III. LŠSS se konala ve dnech 27. července až 23. srpna 1959 v Praze na základě rozhodnutí ministerstva školství a kultury, jež pověřilo její přípravou Karlovu univerzitu v Praze a odborným dohledem vědeckou radu (poradní sbor),” čteme v Závěrečné zprávě o III. běhu LŠSS.¹ Členy této rady byly ustanoveny význačné osobnosti tehdejších československých společenských věd – B. Havránek, J. Bělič, F. Buriánek, J. Dolanský, V. Fried, K. Horálek, F. Kavka, A. Mráz, E. Paulíny, J. Polišenský, V. Sedlák, M. Sova, J. Stanislav a M. Tomčík. Rozhodnutím ministerstva školství a kultury ČSSR měla LŠSS tříčlenné ředitelství. Jazykovědec prof. Jaromír Bělič byl jmenován vedoucím ředitelem a dalšími řediteli byli jmenováni anglista doc. Vilém Fried a historik prof. Josef Polišenský. Tajemníky se stali historik Miroslav Hroch a lingvisté bohemisté Ivan Lutterer a Jaroslav Porák. Administrativní práce zajišťovaly Libuše Blažková a Vlasta Škubalová, která se v následujících dlouhých letech (až do roku

1996) stala nepostradatelným a téměř legendárním dobrým duchem sekretariátu LŠSS.

Zpráva dále pokračuje: „Podnět k uspořádání III. LŠSS daly vědecké rady býv. filologické a filozoficko-historické fakulty UK, které upozorňovaly na potřebu, aby byla obnovena LŠSS v Československu. Tuto potřebu ukázalo též loňské jednání na slavistickém kongresu v Moskvě [v r. 1958 – pozn. J.H.], kde po uspořádání LŠSS volali zejména slavisté sovětské, a dále skutečnost, že kursy pro slavisty (polonisty) již třikrát pořádala univerzita varšavská a vysoké školy jugoslávské. Podobné kursy, určené ovšem pouze pro lektory ruštiny, byli loni a letos uspořádány v Moskvě. Pro uspořádání III. LŠSS mluvily také důvody politické; nebylo by vhodné, aby slavisté z kapitalistických zemí, věnující se často „regionálnímu” studiu, navštěvovali letní školu vídeňské univerzity, věnovanou bádání o „střední Evropě”.

III. ročník čerpal ze zkušeností, získaných členy letošního vedení (Fried, Sova, Polišenský) při pořádání dvou poválečných ročníků Letní školy (1948, 1949). Od těchto dvou ročníků se však letošní LŠSS značně lišila. Podobně jako obdobné kursy předválečné byla i I. a II. LŠSS zaměřena obecněji.”²

III. LŠSS i ročníky následující seznamovala účastníky s českým jazykem, českou literaturou, kulturou i historií, pozornost věnovala i otázkám ekonomickým a společenským. Dávala jim též možnost prohloubit znalosti slovenského jazyka a také dalších slovanských jazyků, vždy měla na paměti širší slovanský kontext; proto i nese název Letní škola *slovanských studií*. V rámci III. běhu se fakultativně vyučovala slovenština, ruština a lužická srbština. Obdobná situace byla i v následujících letech. Po jistou dobu integrální součástí pražské LŠSS tvořil i cyklus rusistický. Dnes je na LŠSS vyučována pouze čeština, a to s ohledem na širší slavistický kontext.

Lektory, kteří vedli výuku českého jazyka na III. běhu LŠSS, byli Miloš Sova, Ivan Lutterer, Emil Vejvoda, Miroslav Jindra, Iza Šaunová, Jaroslav Porák, Jan Petr a Karel Mára, slovenštinu zde vyučoval Ján Štíbraný z Komenského univerzity v Bratislavě, kurs ruštiny vedla Natálie Orlovová a kurs lužické srbštiny vyučoval Jan Petr.

Od III. běhu se také ustálil základní model programu LŠSS, který sestává z části výukové a kulturně společenské.

Výuka probíhá pět hodin denně pět dnů v týdnu a účastníci jsou rozděleni do skupin podle úrovně znalostí češtiny. V posledních letech přibývá účastníků s menší znalostí českého jazyka. V dnešní době LŠSS otvírá kursy pro začátečníky a mírně pokročilé, které se dále diferencují podle zprostředkujícího jazyka – bývá jím angličtina, ruština, němčina a francouzština (výuka má formu pětihodinového jazykového kursu, který vede zpravidla jeden lektor). Účastníci středně pokročilí mají tříhodinový základní jazykový kurs, rovněž diferencovaný podle

¹ Citováno dle cyklostylované Zprávy o III. LŠSS, uložené v archivu v sekretariátu

² Tamtéž.

zprostředkujícího jazyka, a dvě hodiny kursu výběrového (konverzace, literární čtení...). Mohou také poslouchat některou z přednášek. Pokročilí studenti navštěvují dvouhodinový základní jazykový kurs a dále si vybírají hodinový seminář (konverzace, speciální jazykové či literárněvědné semináře, kurs českých reálií, kurs pravopisu pro krajany apod.), na který navazuje přednáška. Přednášky jsou rozděleny do tří paralelních cyklů. Cyklus A je věnován otázkám jazykovědným, cyklus B problematice literárněvědné a kulturně historické. Přednášky v těchto cyklech jsou přednášeny v češtině, zatímco přednášky v cyklu C, které jsou věnovány české kultuře a historii, jsou pronášeny v němčině nebo v angličtině, aby je mohli sledovat i ti účastníci LŠSS, jejichž znalost češtiny jim nedovoluje poslouchat přednášky v češtině.

Odpolední kulturně společenský program je fakultativní a jeho součástí jsou exkurze po pražských pamětihodnostech, návštěvy muzeí, galerií i výstav, tvoří ho i projekce českých filmů, koncerty, divadelní představení a také večerní programy v klubovně na koleji (večery reprodukováné české klasické hudby, projekce českých filmů a televizních inscenací, besedy na aktuální témata, zpívání českých písní atd.). O sobotách a nedělích jsou organizovány výlety po České republice.

Účastníci jsou ubytováni na některé z pražských kolejí (v průběhu historie LŠSS to byli například koleje v Podolí, kolej Budeč a v posledních letech kolej Kajetánka) a spolu s nimi zde bydlí i členové vedení a sekretariátu LŠSS.

Prof. Jaromír Bělič vedl LŠSS jako její ředitel v letech 1959–1961 a 1970–1975, v letech 1959–1975 byl členem vědecké rady LŠSS, od roku 1962 do roku 1969 této radě předsedal. Bylo zásluhou především profesora Běliče a jeho blízkých spolupracovníků, že si Letní škola vytvořila nejen své metodologické a lingvodidaktické postupy při výuce češtiny jako cizího jazyka, že si vytvořila své ustálené proporce mezi jazykovou výukou, přednáškovým programem, seznamujícím zahraniční účastníky s výsledky bádání a úrovní českých společenských věd, a dalšími aktivitami, soustředěnými především do odpoledního kulturního a společenského programu, jež ve svém celku vytvářejí předpoklady k ucelnému a efektivnímu působení Letní školy na zahraniční účastníky, ale že se stala i místem, kde se mohli setkávat mladí slavisté a bohemisté prakticky z celého světa a kde si mohli svobodně vyměňovat své zkušenosti a navazovat nejen pracovní styky s českými bohemisty a slavisty, ale uzavírat i vzájemné kontakty přátelské. Jaromír Bělič, jenž se opravdu „zasloužil o vysokou úroveň této školy“ (Porák 1979, s. 435), byl mnoha účastníkům LŠSS zasvěceným rádce a konzultantem. Neformálním osobním kontaktům s účastníky se věnoval nejen „oficiál-

³ Z projevu ředitele LŠSS Jana Kuklíka na zahájení XL. běhu LŠSS; cit. dle: Hasil 1996–1997, s. 187–188.

⁴ Blíže o odborné činnosti Jana Petra viz: Nedvěďová 1998, s. 50–53.

ně” v prostorách Filozofické fakulty, ale i v odpoledních hodinách na koleji a v průběhu sobotních a nedělních exkurzí.

V letech 1962–1969 byl ředitelem LŠSS prof. Antonín Dostál, přední český slavista, paleoslovenista a byzantinolog, který počátkem tzv. normalizace československé společnosti odešel do emigrace a působil ještě dlouhá léta na univerzitách v Německu a v USA. I za jeho vedení dosahovala pražská LŠSS velmi dobrých výsledků.

Jak konstatoval Jan Kuklík před pěti lety, „[...] nejtěžším obdobím prošla LŠSS v normalizační éře. Přes všechny ideologické předpojatosti a nekvalifikované zásahy především do přednáškového programu si LŠSS uchovala zejména v jazykové výuce a také při poznávání české historie a kultury vysoký standard. Normalizační moc neuměla zabránit ani tomu, aby se mezi účastníky LŠSS vytvářela opravdu dělná a přátelská atmosféra, která zevnitř bořila umělé bariéry ideologické a politické konfrontace a inspirovala spolupráci zahraničních a také českých bohemistů i při poznávání tvůrčích metodologických přístupů, charakteristických pro vývoj moderní vědy v demokratických zemích. Alespoň zčásti tak LŠSS suplovala chybějící mezinárodní kontakty, a to nejen pro bohemisty české, ale i pro bohemisty a slavisty ze zemí sovětského mocenského bloku.”³

V té době (v letech 1976–1989) funkci ředitele zastával literární vědec prof. Jaroslav Tax, jenž LŠSS reprezentoval především navenek; zástupcem ředitele byl slavista širokého odborného záběru prof. Jan Petr.⁴

Od září 1989 je ředitelem LŠSS historik prof. Jan Kuklík. Je především jeho zásluhou, že si LŠSS udržela kontinuitu svého vývoje a vysokou odbornou prestiž i v nových společensko ekonomických podmínkách transformující se české společnosti a že LŠSS je i po ekonomické stránce soběstačnou a prosperující institucí, reprezentující Univerzitu Karlovu a její Filozofickou fakultu v mezinárodním kontextu.

V současné době LŠSS připravuje tým v čele s Janem Kuklíkem, který tvoří pracovníci Ústavu bohemistických studií Jan Holub, Jiří Hasil a Hana Futerová.

V průběhu uplynulých čtyřiceti pěti let se účastníkům LŠSS představila při přednáškách celá plejáda předních českých odborníků, působících ve společenských vědách. Rovněž lektorské kursy vedla řada předních českých bohemistů a učitelů češtiny jako cizího jazyka. Připomeňme alespoň jména několika osobností, které výrazně ovlivnily odbornou úroveň výukového programu LŠSS. Jaroslav Porák, Antonín Bytel, Vladimír Blažek, Jan Holub, Alena Trnková, Jiří Hronek, Milan Šára, Jana Bischofová či František Čermák takovými osobnostmi bezesporu jsou.

LŠSS je dnes organizační součástí Ústavu bohemistických studií, který vznikl roku 1978 spojením samostatné katedry LŠSS a oddělení češtiny pro cizince bývalé katedry českého a slovenského jazyka UK FF. Toto spojení se i dnes jeví jako velmi prospěšné.

Připomeňme rovněž, že pracovníci LŠSS organizují i mezinárodní sympozia o češtině jako cizím jazyku. V roce 2001 se konalo toto sympozium už po čtvrté.

Jak už bylo řečeno, zájem o pražskou LŠSS je veliký. Zatímco III. běhu se zúčastnilo 66 účastníků (ze SSSR, NDR, Bulharska, Polska, Švédska, Velké Británie, Francie, USA, Kanady, Japonska, Itálie, Norska a Indie), na jubilejní, XLV. běh, přijelo 179 účastníků z 38 zemí. Několik dalších čísel rovněž dokumentuje vzrůstající zájem o pražskou LŠSS: I. až XXX. běhu se zúčastnilo 3 505 studentů a I. až XLV. běhu to bylo celkově 6 025 studentů; řada účastníků LŠSS přijížděla opakovaně. Zvláště v posledních letech dosáhla LŠSS horní meze své kapacity (XL. běh – 188 účastníků, XLI. běh – 194, XLII. běh – 193, XLIII. běh – 190 a XLIV. běh – 200 účastníků). Větší počet zájemců již pražská LŠSS do jednoho běhu přijmout vlastně ani nemůže, má-li být zachována kvalitní a intenzivní výuka a v podstatě individuální přístup ke každému účastníkovi.

V průběhu uplynulých čtyřiceti pěti let přijeli do Prahy účastníci z více než 60 zemí celého světa – kromě evropských zemí a severní Ameriky přijížděli v minulých letech zájemci o češtinu například i z Mexika, Brazílie, Bolívie, Kuby, Jižní i Severní Koreje, Japonska, Mongolska, Číny, Thai-wanu, Indie, Egypta, Izraele, Alžírsko, Jordánsko, Ghany či z daleké Austrálie a Nového Zélandu. Byli mezi nimi nejen studenti či postgraduální studenti bohemistiky a slavistiky, ale i vysokoškolské učitelé, překladatelé, kulturní pracovníci a propagátoři české kultury. Z řady účastníků LŠSS se stali přední reprezentanti slavistiky a bohemistiky nejen ve svých zemích, ale i ve světovém měřítku.

Pražská Letní škola slovanských studií si za léta svého působení vytvořila mezi mezinárodní slavistickou a bohemistickou veřejností dobré jméno a dostává se jí uznání i mezi obdobnými letními školami v zahraničí. Daří se jí to nejen díky lingvodidaktickým přístupům při výuce jazyka, či díky kvalitě a tématické šíři nabízeného přednáškového programu, ale svou prestiž zakládá i na vysoké úrovni kulturních a společenských akcí, které jsou její organickou součástí.

Je třeba také říci, že v dnešní době mají zahraniční zájemci o studium českého jazyka možnost vybrat si z prázdninových jazykových kursů, které pořádá vedle pražské Filozofické fakulty rovněž Masarykova univerzita v Brně a Palackého univerzita v Olomouci (jejich letní školy mají již dlouholetou tradici) a také Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Západočeská univerzita v Plzni a Ústav jazykové a odborné přípravy Univerzity Karlovy. Specifikum pražské Letní školy slovanských studií spočívá nejen v dlouholeté tradici a v tom, že převážná většina lektorů se výuce češtiny jako cizího jazyka věnuje i po celý školní rok a v možnosti individuálního studia v pražských knihovnách a archívech, ale především v šíři a pestrosti přednáškového programu, který se nespécializuje pouze na oblast jazykovědy a literární vědy, nýbrž věnuje soustavnou pozornost i problematice českých dějin, divadelní, hudební i filmové vědy, dějin české kultury a českého umění, českému filozofickému myšlení a politologii.

Přejme pražské Letní škole slovanských studií do jejího dalšího působení hodně úspěchů a neutuchající zájem zahraničních bohemistů a slavistů.

Jiří Hasil

Literatura

- Hasil J., 1998: *Jaromír Bělič – dialektolog*, [in:] *Přednášky z XLI. běhu LŠSS*, Desk Top Publishing UK FF, Praha, s. 59–79.
- Hasil J., 1998: *Jaromír Bělič, slavista*, [in:] *Slavica Pragensia ad tempora nostra. Konference ke 150. výročí založení stolice slovanské filologie na Karlově univerzitě*, Euroslavica, Praha s. 38–43.
- Hasil J., 1996–1997: *Čtyřicet let pražské Letní školy slovanských studií*, „Český jazyk a literatura“ 47, č. 7–8, s. 187–189.
- Hasil J., 1987: *30. jubilejní Letní škola slovanských studií v Praze*, „Naše řeč“ 70, s. 96–98.
- Kuklík J., 2001: *Čtyřicet let LŠSS*, [in:] *Čeština jako cizí jazyk IV. Materiály z 4. Mezinárodního sympozia o češtině jako cizím jazyku*, Desk Top Publishing UK FF, Praha, v tisku.
- Kurz J., Vodička F., Havránek Z., 1968: *Slovanská filologie na Univerzitě Karlově*, Univerzita Karlova, Praha.
- Nedvědová M. K., 1998: *Ohlédnutí za dílem Jana Petra*, [in:] *Slavica Pragensia ad tempora nostra. Konference ke 150. výročí založení stolice slovanské filologie na Karlově univerzitě*, Euroslavica, Praha, s. 50–53.
- Petr J., 1983: *Letní škola slovanských studií*, „Naše řeč“ 66, s. 45–51.
- Porák J., 1979: *Jaromír Bělič (24.3.1914–6.12.1977)*, „Slavia“ XLVIII, s. 435.
- Šára M., 1997: *Letní škola slovanských studií čtyřicátníci*, [in:] *Přednášky z XL. běhu LŠSS*, Desk Top Publishing FF UK, Praha, s. 7–12.
- Závěrečná zpráva o III. Letní škole slovanských studií, Praha 1959*, cyklostyl, uložena v archivu v sekretariátu LŠSS (zde jsou uloženy i zprávy o všech dalších bžících LŠSS).

Deset let bohemistiky v Jižní Koreji

Poznávání české, ale i jiné literatury střední a východní Evropy, začalo v Jižní Koreji teprve v 80. letech. Česká literatura se však brzy stala senzací. Nejprodávanejším románem zahraničního autora se stala v roce 1989 Kunderova *Nesnesitelná lehkost bytí*.

První překlady z ruské literatury pocházejí z počátku 20. století. Setkaly se z velkým zájmem korejských čtenářů. Zvláště významný v tomto směru byl Dostojevského *Zločin a trest* a Tolstého *Vzkříšení*. Vliv ruských básníků a spiso-

vatelů jako Puškina, Lermontova, Gogola, Turgeněva, Dostojevského, Tolstého a Čechova na vývoj korejské literatury není zanedbatelný. Na konci 20. století však korejské spisovatele zajímají česká díla, zvláště tvorba Milana Kundery. Proč tomu tak je? V Kunderově díle stejně jako v ruské literatuře jsou ústředními otázkami univerzální lidské problémy: lehkost a tíha života, láska, sex a bytí. V budoucnu se chci věnovat právě tomuto tématu. Nyní se ale omezím jen na informativní přehled bohemistických studií v Jižní Koreji.

Prvním korejským vydáním českého díla byl v roce 1983 překlad Haškova *Dobrého vojáka Švejka*. Překladatel Kang Hung-Ju, profesor ruské literatury na katedře ruštiny Korejské univerzity cizích studií v Soulu, který češtinu studoval ve Frankfurtu, pravděpodobně užíval jak český originál, tak jeho německou verzi. Haškův román vydalo nakladatelství Hakwonsa Publisher ve dvou dílech s překladatelovou předmluvou. Podruhé byl román vydán pro bohemistiku ve významném roce 1988. V tomto roce, jak víte, se konaly v Soulu olympijské hry. Při této příležitosti navštívilo poprvé od počátku studené války mnoho českých sportovců. V téže době se v korejském překladu objevily hned čtyři Kunderovy romány. A v neposlední řadě bylo založeno studium češtiny na Korejské univerzitě cizích studií.

Hankuk University of Foreign Studies, tedy Korejská univerzita cizích jazyků (zkráceně HUFS), byla v roce 1954 založena se záměrem podporovat mezinárodní vztahy studiem cizích kultur jejich ekonomiky a politiky, stejně jako jazyka i literatury. Na začátku byly založeny katedry pěti světových jazyků: angličtiny, francouzštiny, němčiny a čínštiny. Od té doby se program rozšířil o mnohé další západní a východní jazyky a také o sociální a duchovnívědné katedry. Nyní má univerzita 24 jazykových kateder a 23 dalších ve dvou kampusech v Soulu a na jeho předměstí i ve městě Yongin. Tam je také umístěno šest kateder východoevropských jazyků.

Bohemistická studia se v Koreji začala rozvíjet v podstatě se založením katedry češtiny na HUFS v roce 1988. Prvním krokem k založení této katedry se stalo rozhodnutí korejské vlády podporovat studia bývalých komunistických zemí. V roce 1978–1979 vybralo korejské ministerstvo školství 13 studentů, kteří se měli věnovat studiu jednoho z východoevropských jazyků: češtině, polštině, maďarštině, rumunštině nebo srbochorvatštině. Mezi nimi se tři studenti rozhodli věnovat češtině jako svému hlavnímu oboru. Od té doby ministerstvo téměř každý rok vybíralo dva studenty pro studium jednoho z jazyků bývalého komunistického bloku včetně ruštiny a bulharštiny. Ale studium těchto zemí bylo až do roku 1988 z pochopitelných, hlavně politických, důvodů velmi omezené.

V letech 1988 a 1989 katedra češtiny každý rok vybrala 30 studentů a od roku 1990 přijímá ročně 40 studentů. V současné době studuje na této katedře přibližně 160 studentů. Od roku 1990 se korejsší studenti a profesori účastní letních jazykových kurzů a seminářů Ústavu jazykové a odborné přípravy Karlovy univerzity. V roce 1990 to byli dva profesori a devět studentů, v roce 1991 to bylo

17 studentů, z nichž se 10 účastnilo měsíčního kurzu, 5 studentů absolvovalo semestrální program a 2 program celoroční. V dalších letech se studenti a profesori téměř každý rok zúčastňovali a zúčastňují českých programů UJOP, Ústavu bohemistických studií UK a dalších institucí. Od roku 1993 se několik studentů začalo učit česky, české literatuře a politice a to pro akademický titul magistr a doktor. Studentka Kim Eun Hae ukončila Mgr. z české lingvistiky v roce 1997 a pokračuje doktorátem. Současně učí českou lingvistiku na katedře češtiny HUFS. Kim Ke Young získala titul Mgr. z české a slovenské lingvistiky v roce 1997 a učila českou kulturu na HUFS. Kim In Chon ukončil Mgr. z české lingvistiky a pokračuje doktorátem. Současně učí korejštinu na katedře korejštiny v ústavě dalného východu UK. Yoo Seon Bee získala titul Mgr. z české literatury v roce 1999 a pokračuje doktorátem. Yoon Jong Seok ukončil svá studia titulem Mgr. z české politiky v roce 2001 a pokračuje doktorátem. A ještě několik studentů se začíná učit v Praze na delší dobu.

Prvním vedoucím katedry češtiny se stal profesor Kwon Dže-Il, který studoval v letech 1980–1986 český jazyk, literaturu a kulturní historii na Indiana University a posléze University of Chicago, kde získal titul M.A. Vedoucím katedry byl v letech 1988–1990. V roce 1990 vyučoval jako hostující profesor korejštinu na UK. V letech 1991 a 1992 se věnoval výzkumné literárněvědné práci. V letech 1994–1997 znovu vedl katedru češtiny na HUFS.

Co se mě týče, nejprve jsem studoval ruskou literaturu na HUFS, kde jsem obdržel titul bakaláře. Poté jsem studoval češtinu na katedře slovanských jazyků a literatur University of Michigan. Magisterský titul z české literatury jsem podobně jako profesor Kwon získal na University of Chicago, kde jsem absolvoval i doktorandský kurz. Nyní zastávám pozici profesora a zároveň post vedoucího katedry. Podobně jako v letech 1992–1994. Od roku 2000 do 2001 jsem vyučoval jako hostující profesor korejštinu a sám se učil českou literaturu na UK. Od minulého roku vedu Korejskou asociaci studie východní Evropy a Balkánu (Korean Association of Eastern Europe and Balkan Studies) a připravil jsem první mezinárodní seminář KAEBS na UK v Praze.

Na katedře působí kromě profesora Kwona a mne ještě pan Song Sun-Sub, jeden z prvních vládou podporovaných studentů, který studoval českou literaturu v Německu a učí různé kurzy české literatury a jazyka, jak rovněž dějiny českých intelektuálů. Napsal mnoho akademických esejů, překládal českou literaturu do korejštiny.

Paní Kim Kjung-Ok, která vystudovala češtinu a dokončila doktorát z české lingvistiky ve Vídni, učí českou lingvistiku od roku 1995. A na konec náš bývalý student Kim Sin Kyu, který ukončil Mgr. z české politiky a píše doktorskou práci na katedře politiky HUFS, učí českou kulturu u nás na katedře od roku 1998. Taký dostal stipendium od vlády České a Korejské republiky a sám studoval v Praze.

Naše katedra na HUFS se od samého začátku snažila získat rodilé mluvčí jako lektory i jako tzv. profesory. Prvním učitelem konverzace na poloviční úvazek

v roce 1988 byl profesor z katedry švédského jazyka HUFS Leif Gustafsson, který 10 let studoval a žil v Československu. V roce 1989 učila konverzační češtinu profesorka Jarmila Jandová z Kolumbie. V té době ještě neexistovaly oficiální styky mezi Československem a Jižní Koreou.

Vladimír Pucek, vedoucí koreanistiky na Karlově univerzitě učil český jazyk, kulturu a historii na korejské katedře bohemistiky v letech 1991 a 1992. Od podzimu 1991 do srpna 2000 působil v Koreji Antonín Bytel, bývalý ředitel UJOP. Napsal s námi několik českých textů, např. *České čtení a konverzace a Česká kultura*. Rovněž napsal mnoho akademických esejů na téma srovnávání češtiny a korejštiny. V Koreji odešel do důchodu a do České republiky se vrátil minulý rok. Zemřel čtvrtého června tohoto roku. Bohužel se mnou nedokončil psát malý česko-korejský slovník.

V letech 1991–1992 konverzační kurzy vedla Eva Pokorná, manželka českého obchodníka v Soulu a Irma Rafjová, žena českého diplomata v Soulu. V letech 1993–1995 působil na katedře Zdeněk Zbořil, docent politologie na Filozofické fakultě. Josef Štefaník z Filozofické fakulty Univerzity Komenského později v letech 1995–1997 učil jak český, tak slovenský jazyk. Stal se prvním učitelem slovenštiny na katedře. Napsal srovnávací česko-slovensko-korejský akademický esej. Od podzimu 1997 do srpna 1998 učila češtinu a českou literaturu Libuše Heczková – první rodilý specializovaný odborník na českou literaturu na české katedře HUFS. Od podzimu učí češtinu a českou literaturu docentka Jana Bischofová. Napsala text *Česká kultura s námi*. Je to nejlepší cizí kulturní text na HUFS. Napsala také několik referátů o české literatuře a kultuře na konferenci v Koreji. Koreanistka, docentka Marta Bushková, učí českou konverzaci od podzimu roku 2000.

Spolupráce mezi HUFS a Karlovou univerzitou začala v roce 1990. Prezident, profesor Lee Kang Hyuk, děkan, profesor Ahn Byung Mahn, vedoucí české katedry, profesor Kwon Dže-Il a já jsme navštívili UK a podepsali jsme dohodu o výměně profesorů a studentů. V roce 1993 rektor profesor Palouš navštívil HUFS a dostal čestný doktorát. Potom prorektor profesor Lékařské fakulty UK a prorektor profesor Wilhelm navštívili HUFS a podepsali další dohodu. Měli tam rovněž přednášky.

Vraťme se však ještě na chvíli k prvním překladům české literatury do korejštiny. Poezie pronikla mezi korejské publikum v roce 1984, kdy Nobelovu cenu za literaturu získal Jaroslav Seifert, básník reprezentující českou poezii 20. století. Překladů J. Seiferta se ujali v roce 1984 překladatelé An Džung-Hjo, Jang Seng-Wu, Im Džung-Nam, Kim Džung-Wa.

An Džung-Hjo je lektorem katedry anglického jazyka na Seo Kang University a profesionálním překladatelem z anglické a americké literatury. V roce 1982 získal za své překlady ocenění. Jaroslava Seiferta přeložil z anglického vydání *Odlévání zvonů* připraveného Paulem Jagasikem a Tomeo Ogredym, které kromě 33 básní obsahuje stručné vysvětlivky a biografii, k nimž připojil své překladatel-

ské poznámky. Z angličtiny byl také přeložen Seifertův *Morový sloup* pod názvem *Pražské jaro*. Jedním z překladatelů této sbírky byl i významný pokrokový básník Jang Seng-Wu, který byl z politických důvodů policejně persekuván. Druhým profesionálním překladatelem je Im Džung-Nam. Korejské vydání *Morového sloupu* obsahuje 33 básní v korejštině, výchozí anglický překlad a český originál, stejně jako i předmluvu profesora Harkina k anglickému vydání. Tato předmluva je doposud nejlepším úvodem k Seifertově poezii, který je v Koreji dostupný. Mimo to korejské vydání obsahuje předmluvu překladatele.

Třetím překladem je překlad Kim Džung-Wana, který je absolventem prestižní Soulské národní university a profesionálním překladatelem z angličtiny, a z anglického výboru *Thee, Thee, I would Like to Cry*. K 33 básním je v korejském vydání připojena Seifertova bibliografie a předmluva O Te-Džina.

Jak je vidět, všechny tyto překlady vznikly na základě anglických textů. V překladech se vyskytuje množství chyb vzniklých jazykovou bariérou, protože překladatelé nebyli schopni z anglických textů plně porozumět české poezii. Byli však prvními vlaštvkami české poezie v Koreji.

Kyuchin Kim (Kju-džin Kim)